

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในระบบการจองห้องพักในสถานที่ท่องเที่ยว โดยนำ Platform Application (ฐาน โปรแกรมสำเร็จรูป) มาดำเนินการเป็นตัวกลางเชื่อมต่อระหว่างผู้เช่ากับผู้ให้เช่า ซึ่งประชาชนที่เป็นนักท่องเที่ยวนิยมใช้บริการดังกล่าวอย่างมาก เนื่องจากความสะดวกสบาย ค่าเช่าราคาต่ำกว่าและมีโอกาสในการจองหรือการหาห้องพักในสถานที่ท่องเที่ยวได้สำเร็จในเวลาอันรวดเร็วที่ดีกว่า แต่แท้จริงแล้วการให้บริการเช่าห้องพักแก่นักท่องเที่ยวผ่านทางเทคโนโลยีสารสนเทศในส่วนของผู้ให้เช่าเป็นการขัดต่อกฎหมายหลายประการ ถือเป็น การให้บริการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งกระทบต่อความปลอดภัยในการพักอาศัย เนื่องจากการให้บริการดังกล่าวไม่ได้อยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐ และในส่วนการดำเนินการของผู้จัดให้มีบริการห้องเช่าแก่นักท่องเที่ยวผ่านทางเทคโนโลยีสารสนเทศอาจไม่ชอบด้วยกฎหมายเช่นกัน โดยปัจจุบันยังไม่มียกหมายรองรับถึงรูปแบบการให้บริการดังกล่าว ดังนั้น หากเกิดความเสียหายขึ้นจากการให้บริการดังกล่าว อาจทำให้ผู้เช่าไม่ได้รับความคุ้มครองอย่างเพียงพอ งานวิจัยนี้จะศึกษาถึงการให้บริการให้เช่าที่พักผ่านทางเทคโนโลยีสารสนเทศ (Air Bed and Breakfast: (Airbnb)¹) ในประเทศไทย แม้ปัจจุบันการให้บริการ (Airbnb) ในประเทศไทยจะยังไม่เป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวาง แต่ในอนาคต ธุรกิจบริการนี้มีโอกาสขยายตัวได้อย่างรวดเร็ว อย่างเช่นในหลาย ๆ ประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา ประเทศในสหภาพยุโรป และประเทศญี่ปุ่น โดยผู้วิจัยมุ่งศึกษาสถานะ นิติสัมพันธ์ การเยียวยาความเสียหาย และความรับผิดชอบทางกฎหมายของบุคคลที่เกี่ยวข้องในการให้บริการดังกล่าว และปัญหาการควบคุมของภาครัฐต่อธุรกิจประเภทนี้ โดยเปรียบเทียบกับกฎหมายสหรัฐอเมริกา และประเทศญี่ปุ่น ซึ่งพบว่า การให้บริการให้เช่าที่พักผ่านทางเทคโนโลยีสารสนเทศ (Airbnb) ในประเทศไทย แม้มีบุคคลที่เกี่ยวข้องในการให้บริการดังกล่าวทั้งสิ้นสามฝ่าย คือ บริษัท Airbnb ผู้ให้เช่าห้องพักและนักท่องเที่ยว ผู้เช่าห้องพัก แต่แท้จริงแล้วสัญญาหลักที่เกิดขึ้นจากการให้บริการดังกล่าวมีเพียงสัญญาเดียว คือ สัญญาระหว่างผู้ให้เช่ากับผู้เช่าเท่านั้น โดยเป็นไปตามลักษณะของสัญญาเช่า สัญญาเช่าดังกล่าวนี้ แท้จริงแล้วผู้เช่าเจตนาจะทำสัญญากับผู้ให้เช่า ไม่ใช่บริษัท Airbnb และในส่วนการให้บริการเช่า

¹ ธุรกิจ แอร์บีเอ็นบี (Airbnb) คือ ธุรกิจการแบ่งปันที่พักที่อยู่อาศัยของตนเอง สำหรับการเช่าที่พักระยะสั้นให้ผู้ที่สนใจมาพักได้โดยตรง เป็นออนไลน์แพลตฟอร์มผ่านคอมพิวเตอร์หรือสมาร์ตโฟน.

ห้องพักผ่านทางเทคโนโลยีสารสนเทศในประเทศไทยที่ผู้ให้เช่าเป็นผู้ให้บริการนั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ให้เช่าให้บริการนักท่องเที่ยวผู้เช่าห้องพักในฐานะตัวการ ส่วนบริษัท Airbnb มีฐานะเป็นตัวแทนของเจ้าของที่พักรักษาผู้ให้เช่า ทำให้นิติสัมพันธ์ระหว่างบริษัท Airbnb กับผู้ให้เช่าห้องพักเป็นไปตามลักษณะของสัญญาตัวแทน หากเกิดความเสียหายขึ้น ผู้เช่าก็ไม่สามารถได้รับการเยียวยาความเสียหายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จากบริษัท Airbnb ได้อย่างเช่นผู้ประกอบการให้เช่าที่พักที่มีประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งมีบทบัญญัติมาตรา 674 และมาตรา 675 รับรองว่า เมื่อเกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของผู้เช่า เจ้าสำนักโรงแรมจะต้องรับผิดชอบเพื่อความเสียหายหรือบุบสลายอย่างใด ๆ อันเกิดแก่ทรัพย์สินของผู้เช่า ฉะนั้น บริษัท Airbnb จึงต้องเข้าร่วมรับผิดชอบในฐานะตัวการตัวแทนจากการกระทำละเมิดของตัวแทน ผู้วิจัยจึงเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้วยการเสนอให้มีการบัญญัติกฎหมายเฉพาะขึ้นใหม่เพื่อความรับผิดชอบทางกฎหมายของผู้ให้บริการธุรกิจให้เช่าที่พักผ่านทางเทคโนโลยีสารสนเทศ (Airbnb) ในประเทศไทย และเพื่อการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการประกอบธุรกิจประเภทนี้ และเสนอให้มีการพิจารณานิติสัมพันธ์ระหว่างผู้จัดให้มีบริการเช่าห้องพักผ่านโปรแกรมสำเร็จรูป กับผู้ให้เช่าห้องพักให้เป็นไปตามสัญญาตัวการตัวแทน และระหว่างผู้ให้เช่าห้องพักในประเทศไทยกับผู้เช่าห้องพักให้เป็นไปตามสัญญาเช่าทางแพ่งเพื่อเพิ่มความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยวผู้เช่าห้องพักให้ได้รับความคุ้มครองอย่างเป็นธรรม และสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ธุรกิจดังกล่าวนี้

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาผู้ประกอบการให้เช่าที่พักผ่านทางเทคโนโลยีสารสนเทศ (Airbnb) ในประเทศไทย

1.2.2 เพื่อศึกษาวิจัยหรือค้นคว้า แนวคิด ทฤษฎี และหลักกฎหมายที่นำมาใช้กับการประกอบธุรกิจบริการให้เช่าที่พักผ่านทางเทคโนโลยีสารสนเทศ (Airbnb) ในต่างประเทศ และการกำหนดความรับผิดชอบของผู้ประกอบธุรกิจดังกล่าว

1.2.3 เพื่อศึกษาและค้นคว้าหลักกฎหมายที่กำหนดเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจในประเทศเพื่อนำมาใช้เป็นหลักสำคัญในการกำหนดความรับผิดชอบของผู้ประกอบธุรกิจดังกล่าวในประเทศไทย

1.2.4 ศึกษาและวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี หลักกฎหมายต่างประเทศ และกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบของผู้ประกอบธุรกิจบริการให้เช่าที่พักผ่านทางเทคโนโลยีสารสนเทศ (Airbnb) เพื่อนำมาเป็นแม่แบบในการกำหนดความรับผิดชอบของผู้ประกอบธุรกิจดังกล่าวในประเทศไทย

1.2.5 ค้นหาแนวทางในการกำหนดกฎหมายที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบของผู้ประกอบธุรกิจบริการให้เช่าที่พักผ่านทางเทคโนโลยีสารสนเทศ (Airbnb) เพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพการณ์และสังคมในประเทศไทย

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

การดำเนินธุรกิจแบบใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการบริการให้เช่าที่พักผ่านทางเทคโนโลยีสารสนเทศ (Air Bed and Breakfast: Airbnb) ในประเทศไทย เป็นการให้บริการค้นหาและจองที่พักผ่านทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งยังไม่มีกฎหมายรับรองการดำเนินการดังกล่าว การปล่อยให้มีการดำเนินการทำธุรกิจดังกล่าวนี้ขึ้นในประเทศไทย อาจก่อให้เกิดปัญหา ดังนี้

1. ปัญหาเรื่องความรับผิดทางกฎหมายของผู้ประกอบธุรกิจบริการให้เช่าที่พักผ่านทางเทคโนโลยี สารสนเทศ (Airbnb) ในประเทศไทย ซึ่งไม่อาจนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในประเด็นที่เจ้าสำนักโรงแรมจะต้องรับผิดเพื่อความเสียหายหรือบุบสลายอย่างใด ๆ อันเกิดแก่ทรัพย์สินของผู้เช่า (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 674²) และเจ้าสำนักโรงแรมจะต้องรับผิดในการที่ทรัพย์สินของผู้เช่าสูญหายหรือบุบสลายไปอย่างใด ๆ แม้ถึงความสูญหายหรือสูญหายนั้นจะเกิดขึ้นเพราะบุคคลคนอื่นที่มาเช่าพักอาศัยอยู่ใน โรงแรมก็ตาม (มาตรา 675³) มาใช้บังคับให้ต้องรับผิดได้อย่างเช่นผู้ประกอบการโรงแรม

2. ปัญหาความรับผิดของผู้ประกอบธุรกิจให้จองที่พักผ่านทางเทคโนโลยีสารสนเทศ (Airbnb) ต่อผู้เช่าหรือผู้ใช้บริการที่เมื่อเกิดความเสียหายทางทรัพย์สินของผู้เช่าแล้ว ผู้เช่าก็ไม่สามารถได้รับการเยียวยาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 674 และมาตรา 675 จากผู้ประกอบธุรกิจประเภทนี้ได้ อย่างเช่นผู้ประกอบการโรงแรม

² มาตรา 674 เจ้าสำนักโรงแรมหรือเจ้าสำนักโฮเต็ล หรือสถานที่อื่นทำนองเช่นว่านั้น จะต้องรับผิดเพื่อความสูญหายหรือบุบสลายอย่างใด ๆ อันเกิดแก่ทรัพย์สินซึ่งคนเดินทางหรือแขกอาศัย หากได้พามา

³ มาตรา 675 เจ้าสำนักต้องรับผิดในการที่ทรัพย์สินของคนเดินทาง หรือแขกอาศัยสูญหายหรือบุบสลายไปอย่างใด ๆ แม้ถึงความสูญหายหรือบุบสลายนั้นจะเกิดขึ้นเพราะผู้คนไปมาเข้าออก ณ โรงแรม โฮเต็ล หรือสถานที่เช่นนั้นก็คงต้องรับผิด

ในความรับผิดนี้ ถ้าเกี่ยวข้องกับเงินทองตรา ธนบัตร ตัวเงิน พันธบัตร ใบหุ้น ใบหุ้นกู้ ประทวนสินค้าอัญมณี หรือของมีค่าอื่น ๆ ให้จำกัดไว้เพียงห้าพันบาท เว้นแต่จะได้ฝากของมีค่าเช่นนี้ไว้แก่เจ้าสำนักและได้บอกราคาแห่งของนั้นชัดเจน

แต่เจ้าสำนักไม่ต้องรับผิดเพื่อความสูญหายหรือบุบสลายอันเกิดแต่เหตุสุดวิสัย หรือแต่สภาพทรัพย์สินนั้น หรือแต่ความผิดของคนเดินทางหรือแขกอาศัยนั่นเอง หรือบริวารของเขา หรือบุคคลซึ่งเขาได้ต้อนรับ

3. ปัญหาเรื่องอำนาจในการควบคุมของภาครัฐต่อธุรกิจประเภทนี้ คือ เมื่อธุรกิจประเภทนี้ไม่ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลในประเทศไทยจึงส่งผลกระทบต่อรัฐบาลไทยที่ไม่สามารถกำกับดูแลและควบคุมการดำเนินธุรกิจให้เป็นไปตามแนวทางของกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้ อย่างเช่นที่ใช้ควบคุมธุรกิจโรงแรม

ปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาสำคัญที่ควรศึกษาค้นคว้าเพื่อหาวิธีแก้ไขเกี่ยวกับกฎหมายเพื่อนำไปบังคับ และปรับใช้กับธุรกิจบริการให้เช่าที่พักผ่านทางเทคโนโลยีสารสนเทศ (Airbnb) ในประเทศไทยต่อไป

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

สารนิพนธ์ฉบับนี้มีขอบเขตของการศึกษาเพื่อวิเคราะห์ลักษณะความรับผิดชอบของผู้ประกอบธุรกิจบริการให้เช่าที่พักผ่านทางเทคโนโลยีสารสนเทศ (Airbnb) ในประเทศไทยในกรณีที่เกิดความเสียหายหรือบุบสลายอย่างใด ๆ อันเกิดแก่ทรัพย์สินของผู้เช่าโดยศึกษาลักษณะของสัญญาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในบรรพ 3 ได้แก่ ลักษณะนิติกรรมสัญญา (มาตรา 674 และมาตรา 675) และศึกษาลักษณะการควบคุมของภาครัฐต่อธุรกิจประเภทนี้ อันเนื่องมาจากธุรกิจประเภทนี้ยังมีได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลในประเทศไทย

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

การดำเนินการศึกษาใช้ระเบียบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยในการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ใช้การค้นคว้าจากเอกสาร ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ รวมทั้งข้อมูลต่าง ๆ จากการวิจัย การประชุมวิชาการ และการสัมมนาอันเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมาย เพื่อแก้ไขปัญหาค่าความรับผิดชอบของผู้ประกอบธุรกิจบริการให้เช่าที่พักผ่านทางเทคโนโลยีสารสนเทศ (Airbnb) ในประเทศไทย

ผู้วิจัยใช้การศึกษาดำรงกฎหมาย ตำบลดอกกฎหมาย บทความทางวิชาการงานวิจัยในสาขานิติศาสตร์ และสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ใช้แหล่งค้นคว้าจากห้องสมุดของมหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาอื่น ๆ รวมทั้งข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น อินเทอร์เน็ตและฐานข้อมูลของสถาบันการศึกษาในต่างประเทศ จากนั้นจะนำมาวิเคราะห์เนื้อหาและแสวงหาแนวทางตามที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของการศึกษาต่อไป

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ทำให้เข้าใจวัตถุประสงค์ของการประกอบธุรกิจบริการให้เช่าที่พักผ่านทางเทคโนโลยีสารสนเทศ (Airbnb) ในประเทศไทย

1.6.2 ทำให้ได้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับแนวความคิด หลักเกณฑ์และทฤษฎีเกี่ยวกับปัญหาความรับผิดชอบของผู้ประกอบธุรกิจบริการให้เช่าที่พักผ่านทางเทคโนโลยีสารสนเทศ (Airbnb) ในประเทศไทย

1.6.3 ทำให้สามารถเข้าใจกฎหมายต่างประเทศที่กำหนดเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจบริการให้เช่าที่พักผ่านทางเทคโนโลยีสารสนเทศ (Airbnb) หรือประโยชน์ของกฎหมายต่างประเทศที่ทำให้สามารถเข้าใจการประกอบธุรกิจบริการให้เช่าที่พักผ่านทางเทคโนโลยีสารสนเทศ

1.6.4 ทำให้ได้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับหลักกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบของผู้ประกอบธุรกิจบริการให้เช่าที่พักผ่านทางเทคโนโลยีสารสนเทศ (Airbnb) เพื่อนำมาเป็นแม่แบบในการกำหนดความรับผิดชอบของผู้ประกอบธุรกิจดังกล่าวในประเทศไทย

1.6.5 ทำให้ทราบแนวทางในการกำหนดกฎหมายที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบของผู้ประกอบธุรกิจบริการให้เช่าที่พักผ่านทางเทคโนโลยีสารสนเทศ (Airbnb) เพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพการณ์และสังคมในประเทศไทย